

Deni Didro

Rahibə

Tərcüməçi:
Fəxrəddin Ağzadə

qanun nəşriyyatı

Denis Diderot

La Religieuse

Bacıları gənc Mariyanı mirasdan məhrum etmək üçün monastıra qapadırlar. Qızın anası da bu ədalətsizliklə razılaşır. Çünki onun yaşaması üçün başqa yol yoxdur. Monastıra qapanmaq Mariyanın xilasındır. Orada isə...

Roman ətrafa qapalı olan sirli bir dünyanı bütün çılpəqlığı ilə göstərir. Riyakarlıq, ikiüzlülük, pozğunluq sarsıdıcı detallarla təqdim olunur. Oxucu bir anlıq özünü bu lənətlənmiş həbsxanada hiss edir. Obrazların xarakterik-psixoloji cizgiləri psixoanaliz mütəxəssislərini belə heyratlandırır.

Deyəsən, o vaxta qədər qadın monastırını bu dərəcədə dərindən ifşa edən bir əsər yazılmamışdı. Yoxsa belə böyük rezonans yaranmazdı.

Romanın nəşrindən sonra bu mövzu daha geniş ictimai müzakirəyə çıxarıldı.

Denis Diderot   **La Religieuse**

Deni Didro   **Rahibə**

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 240 səh.

Janr: klassik ədəbiyyat/roman

Yaş qrupu: 16+

Ölçü: 130x200 mm

Cild: yumşaq

Çapa imzalandı: 25.07.2024

Nəşir: Şahbaz Xuduoğlu
Tərcüməçi: Fəxrəddin Ağazadə
Redaktor: Şərif Ağayar
Korrektorlar: İradə İslamova
                            Bəsti Məmmədova
Texniki redaktor: Aygül Yelmarlı
Mətn dizaynı: Pərvanə Şahin
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı

İstanbul Copyright Awards-ın qalibi

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pr., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-577-02-0

© Qanun Nəşriyyatı, 2024

Copyright © 1792 by Friedrich Melchior Grimm

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım

hüquqları Qanun Nəşriyyatına məxsusdur.

Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri "Müəlliflik hüququ və əlaqəli

hüquqlar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

Əgər Markiz de Kraumar mənə cavab verərsə, hər şey onun cavabından asılı olacaq. Ona məktub yazmazdan əvvəl, necə adam olduğunu öyrənməyə qərar verdim. Xidmət sahəsində ad çıxarmış dünyəvi bir insandır; yaşlıdır, evlidir, bir qızı və iki oğlu var, ailəsini sevir və onlar da ona incə məhəbbət bəsləyirlər. Kübar nəsiləndir, hədsiz dərəcədə savadlıdır, ağıllıdır, şux xasiyyəti, incəsənətə sevgisi, ən başlıcası isə orijinallığı ilə fərqlənir. Mənim yanımda onun xeyirxahlığını, ədəbini və qüsursuz dürüstlüyünü tərifləyirdilər, onun haqqında deyilən xoş sözləri və mənim işimə böyük maraqla yanaşmasını nəzərə alsaq, ona müraciət etməkdə səhv etməmişəm. Lakin məni yaxşı tanımadan, onun mənim taleyim barədə qərarına güvənmək çətinidir və bu məni qürurumla mübarizə aparmağa, müsibətimin hansısa bir hissəsini mən yaşdakı qızlara xas sadəlik və səmimiyyətlə, yöndəmsiz və bacarıqsız şəkildə yazmağa vadar edir. Himayədarım nə vaxtsa tələb edərsə, – bəli, ağılma belə bir fantaziya gələ bilər ki,

bu qeydlər başa çatsın, amma uzaq hadisələr yaddaşımdan silinib gedəcək – onların bu qısa siyahısı və qəlbimdəki dərin təəssüratı baş verənləri tam dəqiqliklə təkrarlamağa kömək edəcək.

Atam vəkil idi. Anamla artıq gənc olmayan vaxtlarda evlənmiş, ondan üç qızı doğulmuşdu. Var-dövləti qızların hər üçünü təmin etməyə yetərdi, lakin bunun üçün onun məhəbbəti aramızda bərabər bölünməli idi, lakin mən hər cür istəyimə rəğmən ona bu tərifi verə bilmərəm. Şübhəsiz, mən ağıl və gözəllikdə, xarakter və istedadla bacılarımdan üstün idim, amma görünür, bu, valideynlərimi məyus edirdi. Təbiətin bəxş etdiyi üstünlüklər və çalışqanlığım mənim üçün bədbəxtlik mənbəyinə çevrilmişdi. Məni bacıları kimi sevmələri, qayğı göstərmələri və ərköyün saxlamaları üçün, lap erkən yaşlarımdan onlara oxşamağı arzulayırdım. Anama deyilsə ki, qiyamət qızların var, o, heç vaxt bu sözləri mənə aid etməirdi. Onun ədalətsizliyinə rəğmən bəzən mən yüksək səviyyədə qiymətləndirilmişəm, amma biz təklidə qalanda aldığım bu təriflər mənə baha başa gəlib, mən bəzən laqeyd qalmış, bəzənsə az qala incimişəm. Kənar şəxslər mənim barədə nə qədər xoş sözlər desələr, onlar gedəndən sonra bir o qədər mənim üçün pis olub.

Çirkin, küt, axmaq, təkəbbürlü, bir sözlə bacılarımlı valideynlərimə sevdirən bütün çatışmazlıqlarla doğulmadığım üçün dəfələrlə ağlamışam! Öz-özümdən soruşurdum: hər şeydə belə namuslu, ədalətli və dindar olan atam-anam

mənə münasibətdə niyə belə qəribədirlər? Etiraf edim, cənab! Qəzəbli anlarında – o, əsəbi idi – atamın ağzından çıxan bəzi sözlər, müxtəlif dövrlərdə müşahidə etdiyim bəzi hallar, qonşuların dedi-qoduları, qulluqçuların boş-boğazlığı – bütün bunlar məni bir səbəbdən şübhələndirirdi ki, bu da, bəlkə, onlara müəyyən qədər haqq qazandıra bilərdi. Ola bilsin, atamda mənim doğum səbəbimə hansısa bir şübhə vardı; kim bilir, bəlkə, anama qarşı etdiyi pis bir əməli və ya onun hədsiz etibar etdiyi adamın nankorluğunu xatırladırdım? Amma əgər bu şübhələr tamamilə əsassızdırsa, sizə açıqlamaqla risk etmirəmmi? Siz bu məktubu yandırarsınız, mən də sizin cavabı yandıрмаğa söz verirəm.

Biz bir-birimizin ardınca dünyaya gəlmişik və hər üçümüz eyni vaxtda böyümüşük. Uyğun tərəflərə yönəlmişik. Böyük bacıma çox gözəl bir gənc pərəstişkarlıq etməyə başladı; tezliklə sezdim ki, onun xoşuna mən gəlirəm və bizi tez-tez ziyarət etməsinə bacım sadəcə bir bəhanədir. Bu vəziyyətin böyük bəla gətirəcəyini anladım, ona görə də anamı xəbərdar etdim. Deyəsən, bu həyatım boyu ona rahatlıq verən yeganə hərəkətim idi, buna görə mənə təşəkkür etdi: təxminən dörd gün sonra mənə xəbər verdilər ki, monastırda yerim hazırdır və növbəti gün məni ora apardılar. Evdə mənə o qədər pis idi ki, bu hadisə məni məyus etmədi. Müqəddəs Məryəm monastırına yollandım. Böyük həvəslə getdiyim ilk monastır... Artıq böyük bacımın məni görə bilməyən sevgilisi hər şeyi unuttu və bacımla evlən-

di. Onun adı cənab K-dır. Korbeyldə notariusdur. Bacımla yaxşı yola getmirlər. İkinci bacım cənab Boşan adlı birinə ərə getdi. O, Parisdə Kenkampuk küçəsində ipək ticarəti ilə məşğul olur, kifayət qədər yaxşı yaşayırlar.

Bacılarımın həyatı qaydaya düşəndən sonra düşündüm ki, məni xatırlayrlar və yubanmadan monastırdan çıxaram. O vaxt 16-17 yaşım vardı. Bacılarıma lazımı qədər cehiz verilmişdi, mən də belə bir taleyə ümidli idim və qəlbim işıqlı ümidlərlə dolu idi. Belə bir vaxtda məni monastırın qəbul otağına çağırdılar. Orada məni anamın keşişi Serafim ata gözləyirdi; əvvəllər mənim də keşişim idi, buna görə gəlişinin məqsədini çəkinmədən açıqladı. Mənim rahibəliyə qəbul olunmağımı istəyirdi. Bu qərribə təklifi eşidəndə bərkdən qışqırdım və qəti şəkildə bildirdim ki, dini rütbəyə heç bir meyilim yoxdur. Serafim ata dedi: “Çox pis! Çünki sizin valideynləriniz bacılarını ərə verəndə tamam müflisləşiblər. Onlar elə vəziyyətə düşüblər ki, sənə çətin nəşə ayıra bilsinlər. Düşünün, xanım qız, siz ya həmişəlik burada qalmalısınız, ya da hansısa əyalət monastırına getməlisiniz. Orada kiçik əməkhaqqı ilə sizi qəbul edəcəklər. Siz oradan yalnız valideynlərinizin ölmündən sonra çıxıb bilərsiniz. Buna isə hələ çox var...” Mən acıqla etiraz etdim və çoxlu göz yaşı axıtdım. Baş rahibəyə xəbərdarlıq edilmişdi; o məni qəbul otağında gözləyirdi. Mən təsviredilməz izzət içində idim. O mənə soruşdu: “Əziz balam, sənə nə olub? (Mənə nə olduğunu o mənədən yaxşı bilirdi). Ağappaq ağarmısan! Atanı-ananı

itirməmişən ki?” Qucağına atılaraq “Keşkə belə olaydı” cavab verməkdən özümü zorla saxladım. Lakin bacardım və ucadan dedim: “Əfsus! Mənim nə atam, nə də anam var, mən onların nifrət etdiyi bədbəxt bir qızam və onlar məni burada diri-diri dəfn etmək istəyirlər”. O, ümitsizliyin ilk mərhələsi keçənə qədər sakitləşməyimi gözlədi. Sonra mənə deyilənləri ona açıqca söylədim. Görünür, onun mənə yazığı gəldi, dərdinə şərik oldu, zərrə qədər də maraq göstərmədiyim bir titulu qəbul etməmək qərarımı bəyəndi, mənə görə xahiş edəcəyinə nəsihət verəcəyinə, vəsatət qaldıracağına söz verdi. Cənab, siz baş rahibələrin nə qədər fəndgir olduğunu təsəvvür edə bilməzsiniz! O, həqiqətən, bir neçə məktub yazdı. Cavabları mənə göstərdi. Axı o, əvvəlcədən əla bilirdi ki, nə yazacaqlar. Yalnız xeyli zaman keçdikdən sonra mən onun səmimiyyətinə şübhə etməyi öyrəndim. Nəhayət, qərar qəbul etmə vaxtı yetişdi və o, əla oynadığı kədərli insan obrazı ilə yanıma gəldi. Əvvəlcə sakit dayandı, sonra bir neçə damla göz yaş axıtdı. Ağlamasından hər şeyi başa düşdüm... Daha bir ümitsizlik səhnəsi yaşandı. Artıq bunu təsvir etmək lazım gəlməyəcək: öz hisslərini cilovlamağı bacarmaq rahibələrin böyük ustalığıdır. O, aşağıdakı sözləri dedi və mənə elə gəldi ki, bu dəfə həqiqətən ağladı: “Beləliklə, bizi tərk edirsən, mənim balam! Əziz körpəm, biz səninlə heç vaxt görüşməyəcəyik!..” Daha bir neçə söz də əlavə etdi, amma mən onu eşitmədim. Stula yığılıb hərəkətsiz oturdum. Sonra qalxıb divara söykəndim, daha sonra inildəyərək

baş rahibəyə doğru atıldım. “Bəs belə, – o dedi, – mənə qulaq as, amma heç kimə demə. Sənə inanıram. Səndən nə istəyirlər? İtaətkar olmağını? Lap yaxşı! Axı niyə rahibə olmayasan? Bu sənin üzərinə hansı öhdəliyi qoyur? Yalnız daha iki il monastırda qalmaq. Məlum deyil, kim öləcək, kim qalacaq. İki il az müddət deyil. Bu vaxt ərzində çox şey baş verə bilər”. Bu hiyləgər sözlərə o qədər nəvaziş, o qədər səmimi ifadələr, o qədər yalançı incəlik qarışmışdı ki, mən istər-istəməz razılaşdım. “İndini bildim, bəs gələcək nə vəd edir?”.

Atama məktub yazdı. Məktub gözəl tərtib edilmişdi. Bundan yaxşısı ola bilməzdi! Mənim dərdim, mənim kədərim, mənim şikayətlərim – o, heç nəyi gizlətmirdi və sizi inandırırıram ki, ən həssas qız da bu məqamda aldana bilərdi. Məktubun sonunda, hər halda, mənim razılığım barədə də məlumat verilir. Hər şey necə də sürətlə hazır oldu! Ayın gününün təyini, rahibə köynəyinin tikilməsi, mərasim saatının başlanması – indi mənə elə gəlir ki, bütün bunlar heç bir fasilə olmadan, ard-arda baş verdi.

Sizə deməyi unudum, mən atamla və anamla görüşdüm. Bütün mümkün olan hər şeyi etdim ki, onların ürəyini rıqqətə gətirim, lakin fikirlərindən dönmədim. Sorbonna doktoru abbat Blen məni hazırladı, yepiskop Alepski isə mənim üzərimdə ayin həyata keçirdi. Heç də şən ayinlərdən deyildi, amma həmin gün xüsusilə kədərli idi. Ətrafda dayanan rahibələrin məni dəstəkləməsinə baxmayaraq, dizlərim bükülürdü və az qala iyirmi dəfə səcdə-